

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ "Д.А.ЦЕНОВ" - СВИЩОВ

Факултет "Финанси"	Катедра "Обща теория на икономиката"

Утвърждавам:

Декан: .....
проф. д-р Андрей Захариев

Приета от ФС, с Решение № 1 от 2020-09-08 г
Приета от КС, с Решение № 1 от 2020-09-08 г

УЧЕБНА ПРОГРАМА

на

Учебна дисциплина

"Публична икономика и избор"

Код на дисциплината: ФФ-КОТИ-Б-307

Брой кредити по учебен план: (6)

Код на документа:
УД/УПР-ФФ-КОТИ-Б-307
Версия:

Образователно-квалификационна степен:

БАКАЛАВЪР

Форма на обучение:

РЕДОВНА/ЗАДОЧНА/ДИСТАНЦИОННА

Език: **български**

I. ОРГАНИЗАЦИЯ НА ОБУЧЕНИЕТО

Часове учебна заетост (семестър с продължителност 14 седмици)

Таблица № 1

Учебна заетост /аудиторна и извънаудиторна/	Редовна форма на обучение	Задочна форма на обучение	Дистанционна форма на обучение
1. Аудиторна заетост (АЗ)	56	28	56
1.1. Лекции			
- Присъствен период	28	14	2
- Синхронни и асинхронни онлайн лекции	0	0	26
1.2. Семинарни занятия			
- Присъствен период	28	14	2
- Синхронни и асинхронни онлайн консултации	0	0	26
2. Извънаудиторна заетост (ИАЗ)	94	122	94
2.1. Самостоятелна работа (50% от ИАЗ)	47	61	47
2.2. Академични задания (50% от ИАЗ)	47	61	47
2.2.1. Курсови разработки и проекти	0	0	0
2.2.2. Есета/доклади	22	31	10
2.2.3. Казуси и делови игри	5	5	0
2.2.4. On-line тестови и изпитни модули	20	25	37
Всичко:	150	150	150

Схема за формиране на крайната оценка по дисциплина

Таблица № 2

Критерий	Тежест на критерия (% от комплексната оценка)		
	Редовна форма на обучение	Задочна форма на обучение	Дистанционна форма на обучение
1. Изпълнение на ангажименти през семестъра, в т.ч.:	50	50	50
1.1. Посещение на учебни занятия	10	10	0
1.2. Семестриални контролни	20	0	0
1.3. Академични задания	20	40	50
2. Семестриален изпит Начин на осъществяване: Тест с открити и закрити въпроси	50	50	50
Общо за дисциплината:	100%	100%	100%

II. АНОТАЦИЯ

2.1. Цел на курса

С развитието на пазарната икономика се появяват някои несъвършенства в механизма на функционирането ѝ, известни като "пазарни дефекти". Това налага участие на държавата в стопанския живот. Появява се публичният сектор на икономиката, който съществува паралелно с частния. Настоящият курс има за цел да формира у студентите обща представа за начина на организация и функциониране на публичния сектор, където държавата има основна роля по акумулирането, разпределянето и използването на оскъдните ресурси с цел производство и предоставяне на публични блага. В него са представени и анализирани основните концепции за мястото, ролята и взаимодействието на този сектор с останалите елементи на икономическата система; начините за вземане на колективни решения; подходите за акумулиране и изразходване на бюджетните ресурси; методите за оптимизиране на разходите и ползите с цел подобряване благосъстоянието на населението.

2.2. Предварителни изисквания

Обучението по дисциплината се базира на знанията и уменията, придобити в бакалавърските курсове от фундаменталния блок, сред които главно микро- и макроикономика, теория на финансите, основи на управлението, информатика, статистика, право, както и специализирани знания по финансово-бюджетно планиране, анализ и контрол, информационно обслужване и пр. Владението на допълнителни знания по политология, психология, социология и други само ще подпомогне процеса на усвояване на специфичната материя на публичния сектор.

2.3. Използвани методи на преподаване

2.3.1 Редовна и задочна форма

В процеса на преподаване на дисциплината се използват множество традиционни и интерактивни методи като: лекции, мултимедийни презентации, тестове за самопроверка на знанията и за текущ контрол, дискусии, творчески задания и др.

2.3.2 Дистанционна форма

В процеса на преподаване на дисциплината се използват методи като: он лайн асинхронни лекции, консултации и дискусии; онлайн самопроверка на знанията; он лайн електронен тест за текущ контрол и др.

2.4. Очаквани резултати

След завършване на обучението студентите ще придобият знания за: •същността, еволюцията и методите за изследване на публичния сектор; •функциите, целите, подходите и инструментите за държавна намеса в икономиката; •същността и класификацията на публичните блага, техните основни свойства, търсенето, предлагането и равновесието в публичния сектор; •публичния избор, неговите характеристики и форми, подходите (правилата) за гласуване и ролята на различните участници в процеса; •данъците, принципите и алтернативите на данъчното облагане, разпределението на данъчното бреме и постигането на икономическа ефективност; •публичните разходи, измерването и разновидностите им, тенденциите в развитието и контрола върху нарастването им. В резултат на обучението студентите ще формират умения да: •извеждат специфичните характеристики на публичния сектор и свързаните с него блага за колективно потребление, съпоставяйки го с частния сектор и благата, придобивани на пазарен принцип; •представят и анализират особената роля на държавата по повод производството и доставката на публични блага и взаимодействието ѝ с останалите субекти на икономическата система; •анализират поведението на различните участници в публичния избор, да обясняват техните действия и да предвиждат последиците от тях; •познават традиционните методи и съвременните техники за анализ, оценка и оптимизиране на данъчните приходи, държавните разходи и цялостната бюджетна политика на правителството. Обучението по Публична икономика и избор ще развие у студентите следните компетенции: •да събират, обработват и анализират информация за различните аспекти на публичния сектор; •да измерват и оценяват държавните приходи и разходи и да изготвят анализи за тяхното състояние и тенденции; •да прилагат подходите, методите и процедурите за осъществяване на анализ „разходи-ползи“ при оценка на различни проекти в публичния сектор; •да предлагат решения за по-пълно отчитане индивидуалните интереси и за повишаване ефективността на държавната намеса по повод производството и потреблението на публични

блага.

III. РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ДИСЦИПЛИНАТА

1. Университет за национално и световно стопанство – гр. София 2. Икономически университет - гр. Варна 3. De Montfort University, UK 4. Ruhr-Universität Bochum, DE 5. University of Amsterdam, NL

IV. УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Редовна форма на обучение		Задочна форма на обучение		Дистанционна форма на обучение	
	Л	У	Л	У	Л	У
Тема I. ВЪВЕДЕНИЕ В ТЕОРИЯТА НА ПУБЛИЧНИЯ СЕКТОР						
1. Дефиниране и характеристика на публичния сектор. Предмет на Икономическите основи на публичния сектор. 2. Еволюция на възгледите за публичния сектор в икономиката. 3. Методи за изследване на публичния сектор в икономиката. 4. Икономика на благосъстоянието. Ефективност по Парето	3.00	3.00	1.50	1.50	3.00	3.00
Тема II. ДЪРЖАВАТА В ИКОНОМИКАТА						
1. Пазарни провали и необходимост от държавна намеса в икономиката. 2. Теория на външните ефекти. Теорема на Р. Коуз и подход на А. Пигу. 3. Цели и икономически функции на държавата. 4. Подходи и инструменти за държавна намеса. 5. Критика на държавната намеса в икономиката	4.00	3.00	2.00	1.50	4.00	3.00
Тема III. ПУБЛИЧНИ БЛАГА						
1. Същност, свойства и класификация на публичните блага. 2. Търсене и предлагане на публичните блага. Частично равновесие. 3. Сравнителна характеристика между равновесието в публичния сектор и пазарното равновесие. 4. Анализ на общото равновесие (модел на П. Самуелсън)	3.00	3.00	1.50	1.50	3.00	3.00
Тема IV. ПУБЛИЧЕН ИЗБОР						
1. Колективно вземане на решения и форми на публичния избор. 2. Популярни (традиционни) подходи за публичен избор. 3. Система на Кондорсе. 4. Теория за медианния гласоподавател. 5. Други правила за гласуване. 6. Теорема за невъзможността на К. Ароу. 7. Представителна демокрация	5.00	4.00	2.50	2.00	5.00	4.00
Тема V. ТЕОРИЯ НА ДАНЪЧНОТО ОБЛАГАНЕ						
1. Данъци и данъчно облагане. 2. Разпределение на данъчната тежест. 3. Данъци и ефективност. Свързданъчно бреме. 4. Оптимизиране на данъчното облагане	4.00	5.00	2.00	2.50	4.00	5.00
Тема VI. ПУБЛИЧНИ РАЗХОДИ	4.00	5.00	2.00	2.50	4.00	5.00

Теми	Редовна форма на обучение		Задочна форма на обучение		Дистанционна форма на обучение	
	Л	У	Л	У	Л	У
1. Същност, структура и измерване на публичните разходи. 2. Фактори на публичните разходи. 3. Преместване на изгодите и изкривяващо действие на публичните разходи. 4. Контрол върху растежа на публичните разходи						
Тема VII. АНАЛИЗ НА РАЗХОДИТЕ И ПОЛЗИТЕ						
1. Дефиниране и етапи на анализа. Критерии и методи за анализ и оценка. 2. Измерване на разходите и ползите в публичните проекти. 3. Риск и несигурност. 4. Социален анализ "разходи-ползи".	5.00	5.00	2.50	2.50	5.00	5.00
Общо:	28	28	14	14	28	28

V. ИЗПОЛЗВАНИ УЧЕБНО-ТЕХНИЧЕСКИ СРЕДСТВА

Наименование на Учебно-техническото средство	Използвани учебно-технически средства по вид на занятията	
	Лекции	Семинарни занятия
1. Мултимедийни системи за презентиране	X	X
2. Интернет	X	X
3. Специализирани програмни продукти:		
3.1	X	X

VI. ПРЕПОРЪЧИТЕЛНИ МАТЕРИАЛИ И НОРМАТИВНИ ИЗТОЧНИЦИ

6.1. Основна литература

1. Манлиев, Г. и колектив, Икономика на публичния сектор (адаптиран вариант)
2. Стилглиц, Дж. Икономика на държавния сектор
3. Стилглиц, Дж. Икономика на общественния сектор
4. Брусарски, Р. Теория на публичните финанси
5. Брусарски, Р. Икономически анализ "разходи-ползи"
6. Статев, Ст. и колектив, Икономика и публичен сектор
7. Йотова, Л., Е. Пенкова. Икономика на благосъстоянието
8. Якобсон, Л. Государственный сектор экономики (экономическая теория и политика)
9. Филатова, Н. и колектив, Икономика на общественния сектор
10. Самуэльсон, П., Нордхаус, В. Икономика

6.2. Допълнителна литература

1. Икономическа енциклопедия
2. Сп. Икономическа мисъл, София
3. Сп. Народно стопански архив, Свищов
4. Сп. Икономически алтернативи, София
5. Сп. Известия, Варна

6.3. Нормативни документи

1. Конституция на Република България
2. Закон за държавния бюджет на Република България

3. Закон за държавния служител
4. Изборен кодекс

6.4. Интернет ресурси

1. Курс по Публична икономика и избор, <https://dl.uni-svishtov.bg/course/view.php?id=5311>
2. Национален статистически институт, www.nsi.bg
3. Eurostat, <http://ec.europa.eu/eurostat>
4. Министерство на финансите, www.minfin.bg/
5. Българска народна банка, www.bnb.bg/
6. Институт за икономически изследвания към БАН, <http://www.iki.bas.bg/>
7. Електронно списание "Диалог", <https://www2.uni-svishtov.bg/dialog/?lang=bg>

Съставил/и: .....
(Проф. д-р Пенка Шишманова)

Ръководител катедра: .....
доц. д-р Людмил Несторов